

Forfatter: Paludan-Müller, Fr.

Titel: Udrag fra Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, I. Bind

Citation: Paludan-Müller, Fr.: "Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, I. Bind", i Paludan-Müller, Fr.: *Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, I. Bind*, udg. af CARL S. PETERSEN , 1909, s. XXIII. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-paludanm01-shoot-idm140207710859456/facsimile.pdf> (tilgået 18. april 2024)

Anvendt udgave: Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, I. Bind

Rejsning. Og naar Adam Homo bliver vejlet og fundet for let, er det ikke, fordi han lider af Mangel paa Aand eller Poesi -- han har nok af begge Dele; men han bliver dømt, fordi han som en holdningsløs Pjalt Gang paa Gang svigter sig selv og de Opgaver, Livet i al Beskedenhed stillede ham, for at jage efter ydre Ære og Anseelse. Det er de moralske Værdier, der med „Adam Homo“ sættes i Højsædet, ikke de æstetiske.

IV.

Det vilde ikke være underligt, om et Værk som „Adam Homo“ ogsaa rent fysisk havde taget paa Paludan-Müllers i Forvejen alt andet end stærke Konstitution. Det var vistnok ogsaa Tilfældet. Han følte sig i den følgende Tid jævnlig legemlig svag og lidende, fik Anfald af sin gamle Nervøsitet og maatte ofte holde Sengen. Der indtraadte dog foreløbig ikke nogen Standsning eller Nedgang i hans digteriske Produktion; tværtimod, han frembragte i de kommende Aar Digterværker, der næst efter „Adam Homo“ maa regnes for hans betydeligste og ejendommeligste.

Efter Afslutningen af „Adam Homo“ vendte Paludan-Müllers Digtning sig altså bort fra det samtidige Hverdagsliv; den søgte dog ikke mere tilbage til Drømmelivet i Skønhedens og Fantasiens Rige. Selvom hans Ungdoms Tvivl om Livets Værd gennem de mange Aars Beskæftigelse med „Adam Homo“ var blevet til en fast Overbevisning om dets Intethed, Tømhed og Jammerlighed, og selvom han nu mere end nogensinde før i Døden saa Menneskehedens sande Ven og Befrielse, Gennemgangen til en ny og rigere Tilværelse, var det dog med bestemt Henblik paa Livet og Menneskene, at han skrev Værker som „Kalanus“ (udkommet 1854) og „Benedict fra Nursia“ (udkommet 1861). Disse to Digtninge hører i hans Produktion sammen, de handler om det samme, og det er den samme Idé, der gaar igennem dem begge. De er det positive Vidnesbyrd om hans Livs- og Menneskeldeal. Hvad der var det højeste i Livet, det, hvorpaa det i særlig Grad kom an, derom var han nu, efter „Adam Homo“, slet ikke i Tvivl. Han lader i „Kalanus“ en af Personerne sige det:

Er der da Vished midt i Uvisheden?
Ja, Eet i denne Uvished er vist!
Eet har jeg lært af denne Mands Exempel,
Der lig et Fyrtaarn mellem Skjær og Klipper
Sig hæver over alle Tvivlens Bølger,
Og viser Maalet og den sikre Havn:
Af Alting høiest er det faste Sind,
Det i sin Fasthed viljestærke Hjerte!

Om den faste Vilje og det rene Sind handler „Kalanus“ og „Benedict fra Nursia“. Men de handler ogsaa om, hvordan den faste Vilje og det rene Sind naas: gennem Ensomhed og Forsagelse, gennem Selvfors-